

EPICHEIREMATA

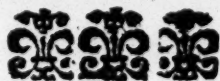
QUÆDAM

PHILOSOPHICA,

Quæ Generosi aliquot Adolescentes ex
Lycæo *Jacobi Regis Edinensi*, cum
Laureâ Magistrali hâc vice emitten-
di, in quadrimi laboris specimen
propugnabunt die *Julii 27.* in
Æde sacra *Hysterensi*.

*Nullum virtuti theatrum conscientia
majus est.*

*Omnia scire nemo potest, nec fas est, nec
expedit: nescire, discere, proficere,
subindeque aut hærere, aut errare,
humanæ sapientiæ curriculum est.*

EDINBURGI,
Excudebat *Thomas Brown*, Anno Dom.
M. DC. LXXIV.

Amplis. Generosis. & Claris. D.
D. ALEXANDRO FRASERIO,
Equiti Aurato, Baronetto,
Comarcho, Baroni de Dore, Strachan, &c.
Augustissimo *Britanniarum* Monarchæ,
Ἀρχιτραπεζο viro Integerrimo, & omni-
bus Congenitis Naturæ ac con-
quisitis artis dotibus Excultissi-
mo; Patrono suo plurimum
colendo.

S. P. D.

Vir Ornatissime.

 On audebam graviores tuas interpellasse
curas, hisce etiam indisertis admodum
nugis, nisi ejus monitu cujus nutu mo-
veor, qui & præsidium & dulce decus
meum est: ejus inquam monitu, suppli-
cissimo animi ardore, & propensissimo affectu
provolvunt ex umbratili hoc Lyceo tenniores nostræ
musæ; ut ipsis contra Theoninos insultus, & fu-
tiles sciolorum quærelas sacra anchora sis tu; cu-
jus diffusissimus meritum nitor, non tantum per
Britanniam, sed integram etiam Europam scintil-
lantibus & permicantibus admodum refulget ra-
diis. Tu literatura & literatorum inclytus admo-
dum Mæcenæ es, qui felicissimo isemper thure li-

tabas in omnibus musarum sacrariis; speciatim
autem in utilissima Æsculapii facultate ad invidi-
am usque felix es, & perspicax ultra pullos Aquili-
nios; Pæonia hujus artis ope & nullatenus fallaci
peritia plerosque lethifero morbo confectos, & in
Charentis cymbam ilico detrudendos ad pristinum
incolumitatis statum momento etiam temporis
redigebas, fatalia vitæ stamina abrumpentibus
Parcis, manum injiciebas; & ex ipsius orci faucibus,
sæpe sæpius defatiscientis naturæ reliquias eripuisti;
Deo omnia tam excelsi indolis viri capta prospe-
rante. Tu Metallorum vim, & Herbarum vires
probè explorasti, & perniciousi termini protra-
his etiam ultra constituta fatis tempora: & licet à
primo auspicio publicæ lucis ad famam acri
satis conamine properabas; non tamen eodem im-
petu divitias expetebas, quas tamen assatim tibi
elargiebatur blanda, & sereno te semper vultu
aspiciens fortuna: aspernanti semper fastidio de-
dignatus es fatalem eorum audaciam, qui nec
officii sui sanctitate, nec sociæ mortalitatis gene-
risve affectu reprimuntur; quo minus suspecta & in-
experta remedia usurpantes, agros veluti destinatas
gloriæ suæ victimas securo ideoque frequenti scelere
haud absque summo ipsorum pereuntium plausu ma-
diant & trucidant: ab hujusmodi ferali crudelitate,
non tantum ultra vulgarem sortem generosus tuus
genius, sed & hilaris etiam, serena, & nullis ultri-
cibus Furiarum curis unquam exagitata, consci-
entia te semper intaminatum conservabat: unde
jam.

Tam insignes circum tua tempora lauri,

Perspicacissimus enim peritiæ tuæ Judex, Serenissi-
mus Carolus hinc te irrefragabili suo iudicio præstan-
tissimum

tissimum in hac arte propalavit, & omnibus reliquis
Medicis tanquam praesidem praefecit; neque ipsa in-
vidia diffiteri possit, quin in hac libera Regis optione
premium procul omni dubio digniori cesserit; & sic
in honore hominum, & honore fama eminenter con-
stitutus es, augustissimo ejus suffragio qui Nobiles
conservat, & efficit; unde splendidissima prosapia dig-
nitatem omni virtutum genere illustrasti; neque
turgido ambitionis aestu intumuiisti, licet omnes qui
celeberimam Gentis & originis vestrae radicem
norunt agnoscere tenentur quod.

Per falces numerentur avi, semperque renata

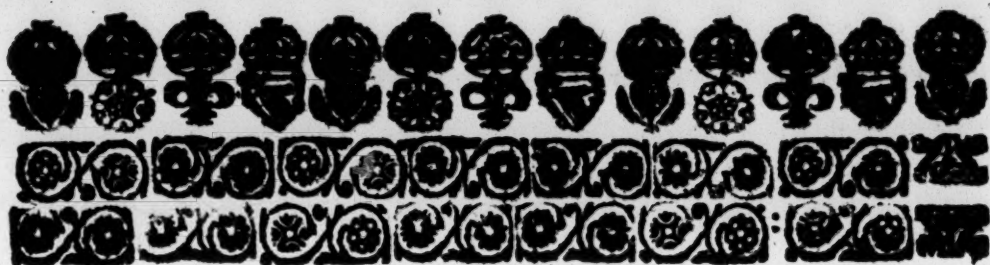
Nobilitate virent; & prolem fata sequuntur,

Explorata etiam tua & intemerata erga Regiam
Majestatem fides, ineffabilis erga Patriam pietas,
ac nullis evi terminis dissolubilis affectus, omnibus
hujus & vicinarum regionum incolis, splendidissimis
indiciis innotuerunt; regio enim lateri adharebas
ut officiosus affecla, dum fremeret mors, ringeret
tyrannus, & cum integro suo satellitio moveretur
ipsius tyrannidis Acheron: Patriae etiam tuae im-
merito impressas maculas strenuo saepius molimine
vindicabas à malevolorum opprobriis, haud absque
summo vitae periculo, licet cum nullo prorsus fame
dispendio. Quibus nominibus nos devinctos reputa-
vimus, tibi hoc farre litari, & enixissime rogamus, ut
pro ingenta tua humanitate & generoso animo,
quo & literas colis ac foves; levidense hoc mu-
nusculum è manibus nostris accipias placide; cum
ut optime Seneca, Nec aurum nec argentum,
nec quicquid eorum quæ recipiuntur à proximis
beneficium est, sed sola tribuentis voluntas; &
jam tandem voto concludam; cum admodum con-
spicue perennitati familiae tuae & etiam gentis pro-
spiciebant

spiciebant fata vel potius Divinum consilium ut
patet apud Buchanannum in Libro suo 15. ex atro-
cissimo isto praelio inter majores tuos & Reginaldi-
nos, ubi proavi tui utpote pauciores, à pluribus
visti, atque ad unum cæsi sunt, & ita gens nume-
rosissima (inquit Buchannus,) & sæpe de re Scotica
bene merita tota interierat; nisi Divino (ut Credi
par est) consilio, ex familie principibus octoginta
domi reliquissent gravidas Uxores, quæ suo quæque
tempore, mares pepererant singulos, qui etiam om-
nes incolumes ad virilem pervenerunt ætatem:
ut igitur hisce, sic etiam ut tibi idem Divinum con-
siliū prospiciat, & faveat ad extremum usque
vitæ halitum, quem serotinum etiam optamus, en-
xissimis votis comprecatur.

Amplitudini tuæ addictissimus cllens,

JOANNES SYLVIVS.

ALEXANDER SETON.
Calenus Guthrie.
David Guthrie.
Edwardus Bnchannan.
Georgius Gladstons.
Georgius Marjoribanks.
Georgius Oliphant.
Georgius Turnbull.
Georgius Young.
Gideon Guthrie.
Gualterus Stone.
Gulielmus Baine.
Gulielmus Balantine.
Gulielmus Kilpatrick.
Gulielmus Moncrief.
Gulielmus Purves.
Gulielmus Rtoch.
Gulielmus Thomson.
Jacobus Booge.
Jacobus Bruce.
Jacobus Guthrie.
Jacobus Murray.
Jacobus Murray, Alter.
Jacobus Smail.

Jacobus Stirling.
Jeremias Dumbar.
Ioannes Aird.
Ioannes Calderwood.
Ioannes Frank.
Ioannes Hutton.
Ioannes Laing.
Ioannes Laurie.
Ioannes Meinzie.
Ioannes Murray.
Joshua Fisher.
Michael Balfour.
Richardus Smith.
Robertus Baillie.
Robertus Meldrum.
Samuel Wilson.
Thomas Deans.
Thomas Elstone.
Thomas Fenwick.
Thomas Storie.
Thomas Thomson.
Thomas Whitaker.
Victor Ferguson.

THESES

THESES LOGICÆ.

Philosophiæ facultas, quæ & in parvulis & in dormientibus reperitur, speciei humanæ congenita & naturalis est; & quoad exercitium sermoni semè coæva fuit: Licet enim ex impotentiâ cohibendi naturam, lapsa jam olim humanitas, sub imbecillitatis suæ onere anxiiis admodum suspiriis ingemisceret; cujusmodi κακίαν ἐν φύσει κακότητα & πτεροπύνησιν, cum reliquis ex luctuolâ antiquorum Philosopherum catervâ lymphidissimis lachrymis deflebat Divinus & vere Theotrophicus Plato; non tamen desides & inertes prorsus, complicatis quasi manibus, torpebant tunc homines, licet defatiscentes naturæ jam mutilatæ vires hoc plurimum urgerent, sed cum solidâ illâ qua conditum fuerat genus humanum excidissent sapientiâ, strenuo molimine expectabant remanentes adhuc in mente faculas & scintillulas excitare, & quantumcunque fatali ac serali isto veterno consopitas denuò tamen adhuc exsuscitare seriò efflagitabant: Unde flagrantissimum resultabat votû explorandi rursus perditam, sepultam, & tunc ferè conclamatam scientiam; & sic hinc tandem rursus à spissâ & tenebricosâ hâc caligine (in quâ indies nos volutamur) sælicissimis acutissimi sui ingenii auspiciis semet expediebant; & pedibus suis, aspernanti quasi fastidio, conculcabant inferiores, ineptas, & siliquosas istas curas; quibus nos ut plurimum infælici nimis studio nimium sedulò destinati sumus: pro istis tantum solliciti fuerant hi heroes *instauratores*, & *pristinæ dignitatis humanæ vindices*; pro istis inquam quorum magnitudo

magnitudo vix ipso cœlo caperetur, unde tandem velut clarius è tenebris, splendidissimis & fulgentissimis redimita tophis, tanquam Thetis ex undis prærepebat jam tantum hominibus suspicienda *Philosophia*, quæ ipsa humanitatis tessera est, & absq; quâ non esset operæpretium nasci.

Præcipuam autem *Philosophiæ* arduo satis molimine jam exploratæ maculam inussit non tantum *authoritas*; sed insuper jactabunda nimis quorundam ex ipsius cultoribus vanitas, & affectata temeritas, aut arrogantia labem impressit; quam ne vel omnibus suis undis abluet unquam *Nympharum* genitor *Oceanus* per recurrentes in sempiternum usque diei & noctis vicissitudines: hi enim umbratiles heroes (tanquam *Amadisius* ex *Gallia* aut *Roseclarus* torquatus iste eques solaris) ex *Lycæo* quorundam semet *Platonis* sectatores jactantium prodeuntes, & cabbalistica semper mysteria proferentes, partim credulitate, partim fallaciâ, & conspicuâ satis imposturâ omnibus, quorum oculi albugine non obducti fuerant; prodigiosis etiam & fabulosis admodum promissis; vanæ insuper & facilis antiquitatis commentis, quæ inexplorata majorum *authoritas* pro veris tradidit famæ, hisce inquam futilibus prorsus ineptiis humanum genus onerarunt.

Vitæ scilicet protelationem.

Etiam ultra constituta satis tempora, senectutis quantumcunq; rapidissimæ retardationem, solidissimum insuper omnium quorumcunque dolorum & cruciatuum levamen, & infallibilem ac verè *Panacæam* medelam; naturalium etiam defectuum reparationem nullatenus præstigiatricem; intellectualis facultatis in stupidissimo quoque illuminationem

tionem, & ad perspicacissimi acuminis ~~acutissimæ~~ elevationem, substantiarum denique transmutationes, & rerum quantumcunque proprietatibus suis diffitarum transpecificationem; motuum etiam ad libitum multiplicationes, quibus insuper perennitatem adjugebant alii; ad hæc, rerum etiam futurarum divinationes, remotarum repræsentationes, occultarum revelationes, & alia complura, ultra ingenii humani vires dissitissimè remota; inani admodum rictu pollicitando, credulo nimis vulgo illudebant, futilibus tantum hisce ad populum phaleris, strophis, & verè bullatis nugis.

Alii autem in tortuosissimâ ingenii agitatione omnia prorsus posuerunt, reliqua quæcunq; fuerint sùsque, deque ferentes, & inter opacissima mentis idola & ideas Platonicas, sub specioso satis *contemplationis* nomine, noctu diùque volutabant; perpetuamq; in gentilitiis suis insignibus testemerebant privatæ & peculiaris suæ cognationis, ac originis, quod scilicet *rationales Philosophi* vulgò audiunt & denominentur: verum inter speciosissima tantum fascina est hæc methodus, ad lufum & præstigiâs prorsus destinata; nam quasi dæmon quidam familiaris variis & vanis spectris mentem ludit, turbat, & graviter afficit; ad garriendum equidem prompta, ad aliquid autem majoris aut præstantioris momenti præstandum inhabilis prorsus, inepta, & immatura admodum est hæc Philosophia; quoniam cum Delphico Deo omnia arcana ambage nexa subtegere solet, sic clara ob obscuram linguam magis inter inanes: unde speciatim substituere cogor, quod licet *intelligere non autem credere Philosophiæ dignitas sit*, provecior tamen ætas aurem vellicabat & monuit rationis Dianam à plerisque
ad

ad cœlum & sidera nimis splendidis laudibus celebrari : nam sacre religionis myſteria tanquam irrefragabilia & ἀνελκυστῶνα ſemper reputabimus, quorum reverentia nullatenus dicacula laſcivienti, & luxurienti rationis impetu aut fremitu temeranda eſt, *abſit*.

Quamobrem cum non tantum ineptâ, ſed & etiam discrepante proſus methodo procederet hic & ille, pro vario cujuſque lubitu ; certus tandem rationis diſcurſus ex *Logica* miniſterio inſtitutus eſt; ne ſcilicet in tam devio tramite vacillet proſus & titubante gradu incedat mens humana : hoc unicum inventum proavorum ingenium poſteris ſuſpiciendum reddidit, nam abſque huius ope, omnes diſciplinæ, ſcientiæ, aut artes, Ariadnæo quaſi filo deſtitutæ, *errabunda legunt dubio veſtigia grefſu*: dirigit enim rationem ut habilis ſit & expedita in ſuæ facultatis exercitio.

Cum enim ratio ſax ſit, cujuſ luce abditiffima ſcientiarum penetralia perluftramus, hac arte inquam dirigitur in munere ſuo ſæliciùs & expeditiùs obeundo : hîc enim in logica, rationis ſubjecta, univerſalia ſaltem dilucidè admodum proponuntur, ſpeciatiim etiam aſſignantur operationes rationis quæ circa hæc objecta verſantur ſive tendat ad ſimplicem *apprehenſionem* conceptus ſive in *propoſitionem* compoſuerit, ſive etiam ad *definitionem* propendeat, ſive ad *diſiſionem*, ſeu demum in *methodum* dirigere conſtituerit : hæc omnia in *Logicâ* clariffimè præmonſtrantur: legibus inſuper & regulis accuratè cavet, ne ratio in harum operationum exercitio, à deſtinato ſuo ſcopo aberraverit; ſi enim præceptis *Logicis* oculos intendat quiſpiam, ſæliciſſime procul dubio progredietur

gredietur in rerum disquisitione; five res istæ
existant *Per se*, five *in alio*: substituit etiam
rerum convenientiam, diverſitatem, oppositio-
nem, & ordinem ac relationem, quatenus res una
cum aliâ comparatur, & ne cespitet aut vacillet
ratio in interpretando, solidissimè perpendet
Logica, ipsarum etiam vocum naturam quæ articu-
lati conceptuum indices sunt: solidissimum igitur
scientiarum sepimentum est, quamobrem à scopo
plurimum aberrant qui hanc utpote vitæ & studiis
humanis prorsus inutilem àspernanti fastidio
rejiciunt, sed in hoc casu *ignoti nulla cupido*,

Ex sedulâ igitur hujusce dialectices cultura flo-
ridissimus & speciosissimus tandem *scientiæ* ramus
progerminat; licet speciosæ tantum conjecturæ
sint plerumque, & non scientificæ conclusiones
istæ quæ à nobis scientificæ & demonstrativæ de-
nominantur; nam ut candidè hîc sententiam pro-
feram, perpaucæ mihi admodum unquam occur-
rebant demonstrationes: non tamen diffiteor vi-
tium verisimiliter in organo delituisse: interim
veritas ab oppositis partibus stare nequit: unde de-
monstrationes disputationis anîm nullatenus
subeunt sed *παταλῶ καὶ αὖ* ab omnibus absque
ullo dissidenti strepitu amplectuntur; quomodo
lux solis, albedo nivis, & majoritas totius re-
spectu partis ab omnibus unanimiter agnoscun-
tur: verum in plerisque conclusionibus Philoso-
phicis res non ita se habet; sed tortuosissimæ dif-
ficultates hinc inde occurrunt, & in utramque
partem differitur servidissimo nimis sæpe affectu:
unde quantumcunque jactitet hic se rem acu prorsus
tetigisse; & obloquatur alius ipsum viginti
stadiis & ultro à scopo aberrasse; uterque tamen

ad oculum & fidei nimis splendidis laudibus cele-
men fateri tenetur semet sive huic, sive illi con-
clusioni assensum plerumque præbuisse *cum for-
midine partis opposita*. Ex cujuscumque dubitandi
ansa tollitur & certitudo & evidentia, & conse-
quenter vis & formalitas demonstrationis: unde
problematicæ potius quam demonstrativæ vi-
dentur pleræque conclusiones quæ obliquæ tantum
& haud raro, distortâ præmissarum violentiâ de-
ducuntur, verum hoc non obstante, cum nobis
non tantum familiaris, sed & etiam naturalis sit
discursus, quippe naturæ humanæ symbolum, sum-
mo jure adhibetur *Logica*, ut quantum fieri possit
discursiva hæc facultas in homine ad destinatam
suam metam dirigatur, sic enim ultra criticam &
vulgarem sortem evehitur ratio, quam nullus huc
usque ad summum apicem, vel *Herculis* columnas
excoluit, ubi *non datur ultra*.

THESES METAPHYSICÆ.

QUicumque fatentur ens esse objectum Meta-
physicæ, & etiam esse istud cujus essentia con-
stat terminis sibi non repugnantibus, eadem conse-
quentiâ colligere tenentur rationalitatem qui-
busdam entibus competere, ut & etiam fontem
rationalitatis vel D. O. M. in sæcula benedictum,
unanimi suffragio eorum qui quovis modo rati-
one uti possunt, expansissimis ulnis amplectendum
esse: cujuscumque intemeratum fundamentum, &
admodum manifestam consequentiam nunquam
expugnabunt venenata quorundam sequioris hu-
jus sæculi jacula: nam quoad secundam & tertiam
Atheorum classem, quas recenset *Plato*, nullus du-
bito, quin ipsorum plerique in ferreâ nimis hac
seculorum senectute prodierunt, qui vel Deum
inferioris

inferioris hujus mundi reptiles admodum euras,
aut nullatenus perpendere; aut si hisce intentus
fuerit minimâ tamen precatiunculâ semper flecti
posse autumârunt: nullus tamen quantumcun-
que suadæ lenociniis assuetus, mihi unquam
suadebit, quempiam tam stupidum aspiciam ex-
titisse, ut Dei existentiam sedato animo prorsus
pernegaret: cum quicquid inceperit esse, eo ipso
creatura sit; & creatura absque Creatore cuius
serio terminos perpendenti incomprehensibilis
prorsus videtur; & insuper absque manu ductione fi-
dei, facultati rationali simpliciter, satis pervia ac
conspicua videntur primaria saltem attributa Divi-
na, *omnipotentia* scilicet, *æternitas*, ac consequenter
infinitudo. Quicumque verum Deum agnoscit,
hæc omnia etiam in ipso reperiri, idque absque
ulla compositione conformiter necessario agnos-
cere tenetur.

Hinc etiam possibilitas saltem Angeli vel in-
telligentiæ satis conspicua videtur, cum nulla
prorsus implicantia in essentiæ terminis nobis
quantumcunque seriò perpendentibus, huc usque
occurrebat; vehicula tamen ipsis competere, vel
corporis phantasmata, nullatenus reputamus, in-
geniosum satis est commentum, sed nedum to-
pici argumentis inniti videtur: verum in re tam
impeditâ, crypticâ, & à sensitivæ nostræ facultatis
commercio dissitissimâ; non mirum licet hic &
ille per varias & discrepantes admodum conjectu-
ras procedat, & progrediatur.

Interim, hoc saltem eorum respectu apud
omnes æquos rerum estimatores satis evidenter
constare videtur; quod scilicet cum dependen-
tiam & existentiam suam aliunde necessario ag-

noscant (cum nequeant semetipsos producere)
 hanc limitatam tantum & finitam virtutis sunt ; unde
 nec hi, nec horum antipodes, ut ita loquar, *Angeli*
multi scilicet, propriis viribus miracula ullatenus
 exercere queunt : tantummodo cum penitus
 longe quam nos absconditas ipsius naturæ vires
 explorare valeant ; hinc quædam tantum ex ip-
 sorum effectis nobis mira quodammodo & mon-
 struosa prorsus primo saltem intuitu videntur, ve-
 rum cum hæc ultra activitatis nostræ sphaeram
 sint, reliqua hæc spectantis tanquam canden-
 tes favillas transilire placet ex poetæ monitu qui
 dicit.

Quæ desperas tractata nitescere posse, relinque
Ad nosmetipsos igitur descendimus.

Ubi omnium primo nullatenus arridet sen-
 tentia ista *Ioannis Baptiste Van Helmont*, qui
 contendit rationem vel rationalitatem non om-
 nino esse essentialem, radicalem aut principalem
 partem animæ humanæ, sed tantummodo cadu-
 cam spuriam, & casu tantum supervenientem
 facultatem, ex naturâ scilicet protoplasti per
 lapsum depravatâ : verum procul dubio adeo
 essentialis animæ humanæ est hæc ratio ut ipsius
 essentiâ nobis videatur ; facultas enim rationalis
 integra admodum adhuc remanet, licet quo-
 ad actus suos offuscata sit, & totus homo sensi-
 biliter nimis adhuc ex lapsu claudicet : & licet-
 sæpe sapius ratio suis confodiatur telis ; unde
 tantum vulgo discrepant hujus & istius de eodem
 etiam themate iudicium, hoc tamen præcipue
 vel à præiudicio, protervia, cruda ac imperfecta
 propositi apprehensione, præcipitantis iudicii
 caligine, rationum pondera minus serio perpenden-
 tis

lis provenire videtur, & quod cæcus non videat
vitium non est in conspiciis: unica tamen sem-
per & simplex est veritas, licet sæpius specie tenus
multiplicetur, juxta placita hujus aut istius con-
sequentiam festinanter nimis & impresenti animo
deducentis.

Secundo, cum κατ' ἐξοχὴν naturæ humanæ con-
veniat rationalitas, nunquam satis coarguendi sunt
tenebriones isti qui gradualem tantum differen-
tiam inter homines & bruta constituunt, & sic
speciei nostræ consortes efficiunt; cum *majus &
minus non variant speciem* ut lippis & consori-
bus, & trito tyronum axiomate notum est; mul-
tò magis igitur omnium calculis vapulabit in-
gens illud monstrum, vel potius naturæ suæ ra-
tionalis opprobrium, *Hieronymus Rorarius*, qui
speciatim contendit, animalia bruta hominibus
quoad facultatem & exercitium rationis multum
præcellere; procul dubio sælicius longe potue-
rat hic rationalis suæ facultatis indicia protu-
lisse.

De existentia aut immortalitate animæ non
multum ambigebant perspicaciores inter veteres
philosophos; circa ipsius tamen originem plu-
rimum discrepabant illi, & etiam adhuc discep-
tamus nos, qui tamen non debemus docere ad-
instar gentium, unde in hoc themate quot capita
tot sententiæ: omnium autem primo nobis ad-
modum inepta videtur sententia ista quâ satis
mordicus statuebant quidam, animas humanas esse
particulas Divinitatis; nullatenus ipsius natu-
ram funditus explorasse videntur qui ita com-
putabant; nam procul omni dubio divisibili-
tati in partes nullo modo obnoxia est aut esse

potest simplicissima hæc natura, & insuper omnis pars infiniti est infinita; cuiusmodi proprietas animæ utpote dependentis essentiæ prorsus repugnat.

Sed neque *Galenus* & alii *Saducæorum* verisimiliter vestigia prementes, constituebant animam humanam, ut & brutorum ex crassi tantum quadam, seu debitâ quatuor elementorum & humorum inter se comtemperatione exortam esse; sic enim ipsius immaterialitas & immortalitas ilico deficeret, & tunc absque ulla metaphora idem esset exitus hominum & jumentorum, quod hominibus minus congruum videtur; eodem etiam fato perit veterum quorundam *Arabum* & *Cardani* sententia, qui autumabant omnes animas unius tantum animæ mundi effluxus esse; cuiusmodi anima mundi, ex horum placitis, materiæ rite dispositæ, vitam non communicare nequit; omnes autem impositas hæc sententias non tantum nos qui didicimus Christum, sed etiam saniores inter *Ethnicos Philosophos* aspernanti fastidio repudiârunt.

Et quoad sententiam istam *scholæ Platonice & Pythagoricæ*, cui numerosa admodum adstipulatur cæterva, non magis arridet; contendunt enim animas in corpora tanquam ergastula detrusas esse, ibique pœnam subire propter delicta alibi perpetrata; quod tamen rationi absonum nimis videtur, nam eodem jure asserere licet, quod lapides torrenti æstu, aut rigidissimâ brumâ plecterentur, cum ut omnibus constat, homines æqualiter istius delicti sensu alibi perpetrati prorsus destituantur; & sic Deus gloriosus justitiæ suæ vindicias exeret, & tamen destinatum finem nullatenus assequeretur

queretur, unde quere monias instituerent homines potius quam agnoscerent æquitatem sententiæ, cum ipsis nullatenus constet delictum.

Superest igitur tantummodo vel traductio, vel creatio animæ; & num hæc an vero ista hypothesis amplectatur, facta testis tamen semper remanebit fides, neque ratio huic vel isti multum oblectari videtur: traduciarii tamen tenentur agnoscere, animam protoplasti saltem & Christi Θεανδρον immediate creatas & infusas esse; unde concludit quidam haud improbabiler animarum à parentibus translationem, & earundem à Deo creationem, non utrumlibet solum probabile, sed & utrumque verum.

Incorruptibilis est hæc anima procul dubio, cum in ipsa nulla reperiatur contrarietas, & in ipsa non sit potentia ad non esse, licet in Creatore sit potentia ut esse influat, vel non influat ipsi pro beneplacito suo.

THESES ETHICÆ.

Quicquid in contrarium suggerat *Helmontius*, aut quicumque alius, à nobis tamen nunquam exorabunt autoritate suâ quantumcunq; speciosâ spem scilicet futuræ beatitudinis lyncæis rationis oculis prorsus imperviam esse, & solâ fidei dextrâ comprehensibilem, & hac tantum lucernâ præmonstrabilem nobis tenebrionibus in hac inferiori curarum specu degentibus; licet enim firma & invariabilis semper objecti apprehensio sit fides, non veremur tamen asserere quod ratio absque hujus ope aut adminiculo valeat spem istam in nobis ex admodum probabilibus motivis excitare, cum omnes quotquot sunt homines beatitudinem, eamque etiam perennem expectant & explorent (licet perpetuitas à quibusdam haud absque probabilibus argumentis de ipsius essentia non constituatur.) Ad hanc tamen beatitudinem tanquam ad ultimam laboris sui metam collimat non tantum pius & bonus ac impeditißimis fidei articulis imbutus, sed & etiam sceleratissimus quisque, qui malis tantum artibus & nefariis ausis beatitudinem

licet frustra sedulo tamen disquirat in ipsius mortis angustis & faucibus gehennæ: cum igitur ad felicitatem & voluptatem (quam propter se, & non propter aliud expetimus) cum inquam huc recta tendant difficilissima quæque mortalium vota, ne in devio tramite currant homines, præmonstrat nobis Ethica legem naturæ, quæ vota nostra versus voluptatem intra præscriptas metas cohibeat, ac reprimat leni admodum & facili suo moderamine.

Nam nihil aliud est hæc lex naturæ, nisi notitia eorum quæ recta & bona sunt, & etiam eorum quæ secus; quam sic speciatim definit eruditissimus Grotius, est inquit, dictamen rectæ rationis indicans actui alicui ex ejus convenientia aut disconvenientia cum ipsa natura rationali inesse moralem turpitudinem aut necessitatem moralem; & consequenter ab Authore naturæ, tales actus aut vetari, aut præcipi; unde nullatenus ambagibus implicita est hæc lex naturæ, sed solidissimis regulis æqui ac boni suffulta, rudibus pariter ac doctis patent ipsius principia, ejusmodi sunt, bonum est amplectendum, malum fugiendum. Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris. Unde satis conspicua consequentia deducuntur pleræque conclusiones, quas expansis ulnis amplectuntur omnes quibus sanum est sinciput; quod verò iis qui morbo, distortoque sunt animo, res aliter videatur, nihil interest, nam non mentitur qui dicit mell esse dulce, licet ægrotus aliter sentiat: hujusmodi autem conclusiones & similia ab hisce principiis naturaliter & nullatenus distorta consequentia, vel ipso primo intuitu resultant: alterum non ledere. Suum cuique tribuendum esse. In pace ac tranquillitate vivendum esse. Cum ultimus omnis societatis finis sit pax & tranquillitas, unde bonum semper à malo, & turpe ab honesto secernit hæc lex naturæ, in quibus omnibus Ethica.

Emollit mores, nec sinit esse feros.

Huic etiam basi dominium & proprietas solidissime innituntur; & hinc progerminavit jurisprudentia sapientissima

tissima omnium actionum humanarum Moderatrix, clarissimus semper erat, & erit hujusce facultatis splendor, in cujus antiquitate, celsitudine, & præcipue utilitate, defixo intuitu, venerabundus hæreo; cum humanæ felicitatis secundissima parens sit, hinc enim populis quies, gentibus ac regionibus societas, provinciarum fœdera, & regnorum commercia exoriuntur; excudit hæc leges & statuta sive scripta sive non scripta, natura tamen vel usu dictante recepta, leges inquam de jure quod quis habet in *personas*, in *res*, in *actiones suas vel alienas*, æqui bonique custos est hæc jurisprudentia, & pacis ac tranquillitatis inter homines procuratrix.

Est igitur hæc *lex naturæ* prima regula morum: quibus etiam magis arridet perinde est licet substituatur hujus vice *beneplacitum Divinum*, nam nihil prorsus ipsi complacet, aut complacere ullatenus potest, nisi quod rationi & æquitati summopere consonum & congruum est; quamobrem frustra vel *Carneades*, vel *Hobbesius* legem *naturæ* tollere conantur, & legibus tantum positivis mordicus adhærere volunt, cum omnes quorquos sunt leges positivæ ab ipsa tantum dependeant & deducantur: unde speciatim intemerata reipublicæ & cujuscunque societatis fundamina resutarunt. alieni scilicet abstinentia; & si quid alieni habuerimus, ut quid lucri exinde fecerimus, restitutio, vel compensatio, promissorum etiam implendorum obligatio, si modo placitum licitum fuerit, quo duorum vel plurium consensus tendit, promissis hisce mordicus adhærendum est, sive ad dandum quid, vel faciendum obstringatur quispiam; & sive naturales, sive civiles fuerint obligationes istæ; hinc etiam dependet damni non casu, sed ex instituto dati reparatio: hinc etiam imperandi & obsequendi leges promanarunt, cum veritas principii semper comprehendatur in conclusione. Non immerito tamen huic primæ morum regulæ adversatur *Hobbesius*, quoniam hac sublata tollerentur ilico & virtutes & vitia, quorum neutrum agnoscere videtur ille, cum nullam prorsus intrinsecam

secam æquitatem in rebus agnoscat; verum licet iustitia & iniustitia sint tantum termini relativi, procul dubio tamen datur intrinseca bonitas vel malitia in rebus ipsis; unde licet quædam sint mala quia prohibita, alia tamen prohibentur quia mala; nam si nulla actio sit in se mala seu peccatum, nisi quatenus à Deo prohibetur, tunc nulla prorsus actio mala vel peccatum à Deo prohiberetur, nam si prohibitio sit prior malitia actus, tunc infallibiliter actus malus, vel malitia istius actus non prohibetur; nam prohibitio semper ratione malitiæ, seu peccati prior est ex hac hypothese, cum peccaminositas ex eorum suffragio à prohibitione tantummodo dependet; verum hujus contrarium constat clarissimè contra omnes ipsius Patronos, nam & virtus & vitium (ista animæ ærugo rectitudinem cogitationum & appetitionum arrodens) omnem qualemunque legem positivam præcedunt.

Ultimus igitur Ethicæ finis est homines ad virtutem incitare, à vitiis autem summo molimine arcere, & cum creatura rationalis à Deo ita condita sit, ut possit vel bonum vel malum sibi præmonstratum arripere, ipsi necessario concedenda est *Libertas* infallibilis naturæ suæ tessera. Libertas à *Justiniano* definitur *naturalis facultas ejus quod cuique facere libet, nisi si quid vi aut jure prohibeatur*: vis tamen libertatem non imminuit sed ejus duntaxat effectum vel executionem impedit. Deinde jus quoque libertati non officit, quia ut eleganter *Cicero* pro *Cluentio*, *idcirco omnes legum servi sumus, ut liberi esse possimus; & id demum velle dicimur quod jure volumus*. Liber itaque homo is dicitur à jurisconsultis, qui facultatem istam naturalem habet, sive potestatem faciendi quid velit; at servus vocatur eorum idiomate qui ex constitutione juris gentium alterius dominio, contra naturam (quæ servos nesciebat) subditus est, nec ullius rei faciendæ, alioquin etiam licitæ & concessæ facultatem habet, sive ipsum jus gentium spectemus, sive jus civile, v. g. jure gentium nequit dominium acquirere, emere, vendere, obligare, &c. nec jure civili potest matri-

matrimonium contrahere; tutelam gerere; aut testamentum facere; quæ omnia liberi & ingenui hominis privilegia sunt.

In hac libertate ipsa moralitas sita & constituta videtur, unde quidam ex præavis inquit, *voluntas facti origo est*. Quæ ne tum quidem liberatur, cum aliqua difficultas perpetrationem interceperat, ipsa enim sibi imputatur, nec excusari poterit per illam perpetrandi infelicitatem operata quod suum fuerat; cui conformiter Seneca inquit, *injuriam facit qui facturus est*; & scelera quoque quamvis citra exitum subsiderunt puniuntur. Unde ab electivâ hac facultate certissimo rationalitatis indicio, & laus & vituperium in actionibus humanis complectuntur, unde coacta voluntas, vera, & spontanea voluntas non est, sed qualificata, & conditionalis tantum; improprièque dicitur is velle, qui non ex libero animi sui motu & arbitrio quid facit; unde regula juris diserte dicit, *ejus est & nolle & non nolle, qui potest velle; & velle non creditur, qui obsequitur imperio patris vel domini*.

Non obstante tamen hac libertate assignatâ; licet detur actio indifferens respectu boni & mali, nulla tamen assignabilis est indifferens respectu liciti & illiciti, cum ad liciti speciem per ipsam hanc formalitatem, *indifferentie* scilicet, semper determinetur.

THESES PHYSICÆ.

EX apogeo suo Physiologiam deduxerunt jam experimentales Philosophi, qui multo felicius quam *Aristoteles* scientiam hanc exornarunt. Videtur enim ille larvatus quodammodo in hac satis solida philosophiæ parte procedere; nobis vero imprimis non minus arridet Bermanistarum abyssus, quam materia ista prima ex descriptione Peripati, licet quodammodo etiam quoad definitionem negativam saltem correspondeant; nam eorum abyssus nec est *quid*, nec *quantum*, nec *quale*, nihil scilicet horum est *terminatè*, vel in *essentia definita*,

nita, aut figura circumscripta; ut ipsorum utar idiomate, sed indefinita omnia est; quem tamen abyssum licet per divisibilitatem suam à Deitate segregant, æternitatem tamen & indefinitam saltem extensionem ipsi necessario attribuendam reputamus: ex quo capite nobis prorsus implicare videtur, eodem jure quo indefinita *Cartesii* materia.

Nisi substantia sit privatio, rei naturalis principium esse nequit, cum non sit effectu suo causa deterior.

Obscura admodum videtur etiam formarum descriptio apud *Peripateticos*, nam vel ipsa suam habet essentiam, vel materię quicquid est acceptum refert; & si materia faciat ut ipsa subsistere possit, ipsius erit substantia necessario: & sic duas habebit forma substantias, unam per se, qua forma dicitur, & alteram à materia, qua naturaliter existit, cujusmodi multiplicatam essentiam nullatenus comprehendimus.

Mirum etiam videtur, quomodo materia formę substantiam tribuat; & cum statuerant *Peripatetici* materiam à forma subsistere, & hanc tamen in illa consistere necessario, tenentur exinde implicatoriam admodum admittere conclusionem, effectum scil. causę suę causam esse posse: nam ejus causa est quod ipsi substantiam vel subsistentiam confert.

Principia ista quę *Paracelsus*, & ipsius sequaces *Spagyrici* amplectuntur, & per demonstrationem artis igneę procudebant, nullatenus nobis complacent; cum in omnibus compositis naturalibus non reperiantur, & hisce etiam plura ubique comparent: & ad hæc, cum corpora sensibilia sint quę substantialiter transmutantur, implicat eorum respectu ut materia prima denominentur.

Principia corporis naturalis adeo obscura sunt, ut non mirum sit licet *Helmontius* & *Gass.* aquę & *Bläss.* meteoron substituerit; cum hæc nobis prorsus impervia sint; nobis tamen præ reliquis aridet elimenta pro compositi naturalis subjecto, vel pro materia prima substituere.

Natura uniformiter semper procedit in omnibus suis operationibus, neque quodpiam produxit aut producere potest, nisi debitâ applicatione inter activa & passiva, unde dum heliotropium obvertitur soli, in magnetica etiam vulnerum medela, in salcinis, & omnibus istis quantumcunque obscuris phenomenis, res semper naturaliter procedit, per immediationem, scil. vel virtutis, vel suppositi: unde constat actionem, subjectum, vel substantiam semper præsupponere; hinc nihil producere potest semetipsum, neque quidpiam agit in semetipsum, extrinsecus igitur patiuntur omnia, & actioni non est passio contraria, sed actio, unius enim motus sunt actio & passio; sublata facultate tollitur actio, è contra tamen tolli potest actio remanente causâ.

Ex hac invariabili connectione causalitatis inter activa & passiva clarissimè etiam colligitur quod effectus suæ causæ causa esse nequit; omnes etiam effectus definitos esse, & effectus à causis separatos, esse causis suis tempore posteriores; quicquid etiam fit, in tempore fit, quia non existere id prius opportuerat, nam æterna nullo penitus modo possunt immutari: quippe nec ortum habent, nec causam ex qua sunt; & ab æterno quæ fuerunt, in æternum sunt necessariò; quæ cæperunt tamen non habent finem necessariò: hinc etiam constat infinitum extra productivam naturæ virtutem esse, nam nullam causam agnoscit infinitum; & uno plura non possunt esse infinita, infinitum nec majus nec minus suscipit; infinitorum nulla est differentia; nihil est infinitum numero quin semper aliquid sit adjicibile.

Et ut tandem finem attingamus, constituimus luxurienti phantasie hæc toties repetita adjicere Problemata.

P R O.

PROBLEMATATA LOGICA.

- I. **N**um Logica sit scientia, & num speculativa an practica, num etiam speculativa & practica genere, specie, numero, an nihilo differant? 2. Num objectum ejus sit omne ens & non ens, an vero tantum non ens, vel ens rationis? 3. Num modi sciendi formales sint objectum? 4. Num dentur modi sciendi formales? 5. Num apprehensio sit errori obnoxia? 6. Num ens rationis sit apprehensibile a Deo, Angelis, vel homine? 7. Num universale & distinctio inter gradus metaphysicos sint entia rationis? 8. Num entium rationis, vel non entium dentur accidentia? 9. Num detur genus individuum à parte rei, vel ens nec substantia nec accidens, creatum nec increatum, dependens nec independens, & num omne ens, sit quid materiale, an vero immateriale? 10. Num species subjicibilis sit universale, & num species infima dari possit? 11. Num prædicabilia genere, specie, an vero vix numero differant? 12. Num ens Deo & Creaturis, substantiæ & accidenti univocum sit? 13. An inhaerentia actualis sit essentia accidentis? 14. Num quantitas sit substantia, an accidens? 15. Nam quantitas, relatio, actio, passio, ubi, quando, situs & habitus sint substantia, vel nam ullum detur accidens à substantia distinctum? 16. Num detur definitio, num constet genere & differentiâ, num sit ab apprehensione & divisione diversa? 17. Num omnis Syllogismus habeat unum, an vero quatuor terminos, & num in eo debiliorem ex præmissis semper sequatur conclusio? 18. Num detur actus de eodem objecto qui sit & Scientia, Fides, Opinio, & Error? 19. Num detur propositio sine copulâ, & num actus sine objecto? 20. Num detur quid mere Logicum problematicè non propugnabile?

ETHICA.

- I. **N**um malum qua tale sit appetibile? 2. Num in omni actione morali proponatur finis hominis ultimus? 3. Num in via ad felicitatem beneplacitum Divinum, an natura rationalis, an *φιλανθρία* sit morum directiva? 4. Num virtus sit vitio facilior & jucundior? 5. Num vitia in extremis magis sibimetinvicem quam virtuti medix contrariantur? 6. Num actus indifferens

indifferens in individuo detet? 7. Num mala moralia in privato, an positivo consistant? 8. Num volenti possit fieri injuria? 9. Num lex injusta implicet? 10. An detur dominium duorum in solidum? 11. An pura ommissio sit libera? 12. An actio ex metu sit voluntaria? 13. Num voluntas intellectum, an intellectus voluntatem sequatur? 14. Num detur status in quo sive hoc sive ejus contradictorium feceris peccatum vitare non poteris? 15. Num quis teneatur ad impossibile? 16. Num in duello reperitur magnanimitas, & in bello liceat Christiano Ethnicorum ope uti? 17. Num status monasticus publico præferat? 18. Num Epicuri moralia reliquorum Ethnicorum Ethicis præferenda sint?

P H Y S I C A

I. **N**um *Cartesi*, *Epicuri*, an vero *Aristotelis* hypothesis de principiis corporis naturalis sit optima? 2. Num unio ab unitis distinguatur? 3. Num continuum constet ex punctis Mathematicis, Physicis, aut inflatis, an vero ex semper divisibilibus componatur, & in ipsa resolvarur? Unde, 4. Num motus velocissimus sit tardissimus? 5. Num corpus minimum sit maximum? 6. Num punctum sit corpus maximum? 7. Num æque velociter ac *Achilles*, moveat testudo? 8. Num detur motus, & num ab existentia mobilis distinguatur? 9. Num omnis motus sit ab extrinseco? 10. Num detur quies in puncto reflectionis? 11. Num detur vacuum? 12. An Cælum sit quinta essentia à reliquis Elementis distincta, num corruptibile? 13. An Cælum stelliferum sive sit solidum, sive fluidum sit corpus Sphæricum ab intelligentia motum? 14. Num melius Cælorum motus explicet *Cartes*, *Tyob*, *Pto*, *Copernic*, an vero alii? 15. An dentur Elementa, & num sint quatuor? 16. Num Elementa possint esse alimenta, & Num elementa in suis locis gravitent? 17. Num gravitas, levitas, condensatio, & rarefactio fiant per intromissionem, expulsionem subtilioris, & levioris corporis, an vero vacuatum? 18. Num color & lumen sint idem? 19. Num sensatio melius explicetur ab *Aristotele*, *Epicuro*, an vero *Cartesio*? 20. Num ulla detur in Physica demonstratio?

M E T A-

METAPHYSICA.

I Num unitas, veritas, & bonitas ab ente, aut inter se distinguantur. 2. An rerum essentiae sint aeternae? 3. Num malum per ideam cognoscatur? 4. Num possibilitas sit denominatio enti possibili intrinseca, an extrinseca, an neutrum, an utrumque? 5. Num Deus per merum velle suum omnia creet, conserveat, & gubernet? 6. Num Angelorum existentia sit ratione demonstrabilis? 7. Num per speciem impressam audienti, an vero vocalisationem conceptus exprimat Angelus? 8. An idem numero effectus à duplici causa totali dependere possit? 9. An duae possunt esse sibimetinvicem causae? 10. An omnis causa sit prior effectu? 11. An omnis causa sit nobilior effectu? 12. Num locus & tempus sint à partibus virtualibus immensitatis, & aeternitatis Divinae distincta? 13. Num ubicatio & duratio ab existentia rerum distinguantur? 14. Num dentur plures mundi contra Cartesium? 15. Num repugnet corpus indefinite extensum? 16. Num mundus potuit fuisse ab aeterno? 17. Num extensio spiritui repugnet? 18. Num spiritus bene definiatur substantia cogitans? 19. Num primo-cognitum sit, cogito, ergo sum? 20. Num argumenta Cartesiani pro numinis summi existentia concludant?

FINIS.

